

105 SAYILI SÖZLEŞME
ZORLA ÇALIŞTIRMANIN KALDIRILMASI SÖZLEŞMESİ
ILO Kabul Tarihi: 5 Haziran 1957
Kanun Tarih ve Sayısı: 14.12.1960 / 162
Resmi Gazete Yayın Tarihi ve Sayısı: 21.12.1960 / 10686

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından vâki davet üzerine 8 Haziran 1957 tarihinde Cenevre'de 32 nci toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı, toplantı gündeminin 6 ncı maddesini teşkil eden cebri çalıştırma meselesini inceledikten,

Cebri çalıştırmaya mütedair 1930 tarihli Sözleşme hükümlerini gözönünde tuttuktan, Esarete müteallik 1926 tarihli Sözleşmenin, mecburi veya cebri çalıştırmanın esarete müşabih şartlara yol açmaması için gerekli bütün tedbirlerin alınmasını derpiş etmekte olduğunu; esaretin, esir ticaretinin ve esarete benzer müesseselerle tatbikatın ilgasına dair olan 1956 tarihli ek Sözleşmenin ise, borç yüzünden kulluk ve köleliğin tamamen ilgasını istihdaf eylediğini; ve ücretin himayesi hakkındaki 1949 tarihli Sözleşmenin, ücretlerin muntazam fasıllarla ödenmesini derpiş eylediğini ve ücret tediye usullerinin, işçiyi işinden ayrılmasını mümkün kılacak her türlü fiili imkanlardan mahrum bırakacak tarzda olmasını men ettiğini nazarı itibara aldıktan,

Ve Birleşmiş Milletler Antlaşmasında, istihdaf edilen ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde beyan olunan insan haklarını ihlal edici mahiyette olan muayyen cebri veya mecburi çalıştırma şekillerinin ilgasına mütedair diğer tekliflerin kabulüne ve bu tekliflerin Milletlerarası bir Sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra, 1957 yılı Haziran ayının işbu yirmi beşinci günü Cebri Çalıştırmanın İlgası Hakkında 1957 Sözleşmesi adını alacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder.

MADDE 1

Milletlerarası Çalışma Teşkilatının bu Sözleşmeyi onayan her üyesi, cebri veya mecburi çalıştırmayı menetmeyi ve,

- Siyasi bir cebir veya eğitim tedbiri olarak veya muayyen siyasi fikirlere sahip olan veya bu fikirleri beyan eden şahıslara veya kurulu siyasi, iktisadi veya içtimai nizama karşı ideolojik bakımdan muhalefetlerini izhar eden kimselere bir ceza olarak,
- İktisadi gelişme gayesiyle el emeğini seferber etme ve el emeğinden faydalanma metodu olarak,
- Çalışma disiplini olarak,
- Grevlere iştirak etmiş olmayı tecziye tedbiri olarak,
- Irki, içtimai, milli veya dini bir tefrik vasıtası olarak,

Hiçbir şekilde cebri veya mecburi çalıştırmaya başvurmamayı taahhüt eder.

MADDE 2

Milletlerarası Çalışma Teşkilatının bu Sözleşmeyi onayan her üyesi, bu Sözleşmenin 1 inci maddesinde tasrih edilen şekildeki cebri veya mecburi çalıştırmanın derhal ve tamamen ilgasını temin etmek üzere müessir tedbirler ittihazını taahhüt eder.

MADDE 3

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

MADDE 4

- Bu Sözleşme, ancak onama belgeleri, Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürü tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı üyelerini bağlayacaktır.

- Sözleşme, iki üyenin onama belgelerinin Umum Müdür tarafından tescil edildiği tarihten itibaren 12 ay sonra yürürlüğe girecektir.
- Daha sonra, bu Sözleşme, her üye hakkında, kendisinin onama belgesinin tescil edildiği tarihten itibaren 12 ay sonra yürürlüğe girecektir.

MADDE 5

- Bu sözleşmeyi onayan her üye, onu, ilk Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 10 yıllık bir devrenin hitamında, Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürüne göndereceği ve Umum Müdürün tescil edeceği bir ihbarname ile feshedilebilir. Fesih, feshin tescili tarihinden itibaren bir yıl sonra muteber olacaktır.
- Bu Sözleşmeyi onamış olup da, bundan evvelki fıkrada zikrolunan 10 yıllık devrenin hitamından itibaren bir yıl içinde bu maddede derpiş edilmiş olan fesih hakkını kullanmayan her üye, yeniden 10 yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi,

Her on yıllık devrenin hitamında, bu maddede derpiş edilen şartlar içinde feshedebilecektir.

MADDE 6

- Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürü, Teşkilat üyeleri tarafından kendisine bildirilen bilumum onama ve fesihlerin tescil edildiklerini Milletlerarası Çalışma Teşkilatının bütün üyelerine tebliğ edecektir.
- Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürü, kendisine gönderilen sözleşmenin ikinci onama belgesinin tescil edildiğini Teşkilat üyelerine tebliğ ederken, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Teşkilat üyelerinin dikkatini çekecektir.

MADDE 7

Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürü, yukarıdaki maddelere tevfikan tescil etmiş olduğu bütün onama ve fesihlere dair tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasınının 102 nci maddesi gereğince tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

MADDE 8

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, lüzum göreceği zamanlarda, bu Sözleşmenin tatbikatı hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve onun kısmen veya tamamen tadil keyfiyetinin Konferans gündemine konulması lüzumu hakkında karar verecektir.

MADDE 9

- Konferansın, bu Sözleşmeyi kısmen veya tamamen tadil eden yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde, yeni Sözleşme başka bir şekil derpiş etmedikçe;
  - Tadili ihtiva edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyeti, yukarıdaki beşinci madde hükümleri nazarı itibaren alınmaksızın ve fakat tadil edici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini tazammum edecektir.
  - Bu Sözleşme, tadili ihtiva edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren artık üyelerin onanmasına açık bulundurulmayacaktır.
- Bu Sözleşme, onu onayıp ta tadil edici Sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için, her halde şimdiki şekil ve muhtevasıyla yürürlükte kalmakta devam edecektir.

MADDE 10

Bu sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteberdir.